

USNESENÍ

Krajský soud v Brně rozhodl v senátu složeném z předsedy Mgr. Milana Procházky a soudců Mgr. Jana Čížka a JUDr. Terezy Matuškové ve věci

žalobců: a) **Bc. T. B.**
b) **Mgr. Bc. P. B.**

proti

žalovanému: **Základní škola Letovice, příspěvková organizace**
sídlem Komenského 902/5, Letovice

o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného spočívajícím v uložení povinnosti doložit lékařským potvrzením důvod nepřítomnosti nezletilého syna žalobců ve vyučování ve dnech od 24. 2. 2025 do 21. 3. 2025,

takto:

- I. Žaloba se odmítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Z podané žaloby a k ní přiložených listin plyne, že žalobci jsou rodiči a zákonnými zástupci nezletilého syna, který je žákem druhé třídy základní školy. Ten nebyl v období od 24. 2. 2025 do 21. 3. 2025 přítomen při výuce. Žalobci nepřítomnost sami omluvili na omluvném listu žákovské knížky. Avšak nejprve třídní učitelka a poté i ředitel školy požadovali, aby žalobci doložili důvody nepřítomnosti i potvrzením praktického lékaře. Ředitel školy v této souvislosti zaslal žalobci a) dva přípisy, které jsou (dle uvedeného oslovení) určené oběma žalobcům. V přípisu ze dne 25. 4. 2025 ředitel vedle dalšího uvedl, že podle školního řádu žalovaného má být v případě nepřítomnosti žáka přesahující tři kalendářní týdny k omluvě ze zdravotních důvodů připojeno i potvrzení lékaře. V opačném případě by doba nepřítomnosti byla vyznačena jako zameškané neomluvené hodiny. Z tohoto důvodu ředitel školy požádal žalobce, aby bez zbytečného odkladu doplnili omluvu nepřítomnosti o lékařské potvrzení. Dalším přípisem ze dne 26. 5. 2025 ředitel školy opětovně upozornil oba žalobce na to, že synova nepřítomnost při výuce nebyla uzavřena a řádně doložena. Znovu proto požádal o její doplnění nejpozději do 18. 6. 2025.
2. Žalobci požadavek ředitele školy společným dopisem ze dne 17. 6. 2025 odmítli a vyzvali ho, aby uvedl evidenci zameškaných hodin do souladu se skutečností, tj. označil je jako omluvené, a současně aby upustil od dalšího zásahu do práv žalobců.
3. Společnou žalobou podle části třetí, hlavy druhé, dílu třetího prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) podanou dne 27. 6. 2025 se žalobci domáhají, aby soud vyslovil, že zásah spočívající v tom, že žalovaný

oběma shora uvedenými přípisy ze dne 25. 4. 2025 a 26. 5. 2025 uložil žalobcům povinnost něco vykonat, byl nezákonný. Dále se domáhají toho, aby soud zakázal žalovanému pokračovat v porušování práv žalobců a přikázal mu zrušit povinnost uloženou přípisy ze dne 25. 4. 2025 a 26. 5. 2025.

4. Žalobci mají za to, že žalovaný nezákonně zasáhl do jejich právní sféry. Paušální požadavek na doložení omluvy lékařským potvrzením v případě nepřítomnosti delší než tři týdny upravený ve školním řádu je nezákonný, jelikož k němu neexistuje zákonné zmocnění. Požadavek na lékařské potvrzení lze uplatnit pouze dopředu a jen v individuálních a odůvodněných případech. Lékařské potvrzení navíc nelze vystavit zpětně, a proto jde o povinnost, kterou není možné splnit. Jde o nezákonný zásah do výkonu rodičovských práv žalobců, jejich práva na spravedlivý proces, práva vlastnit majetek a do práv podle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „školský zákon“). Žalobcům by dále v případě plnění výzvy vznikla škoda na majetku z důvodu ušlého výdělku a cestovních nákladů. Nesplnění uložené povinnosti se rovněž negativně projeví v právní sféře syna žalobců.
5. Soud nejprve zkoumal, zda je žaloba přípustná a lze ji meritorně projednat.
6. V daném případě je prvořadou otázkou, zda jsou žalobci kráceni *na svých vlastních subjektivní veřejných právech* tím, že žalovaný, resp. jeho ředitel požaduje doložit omluvu lékařským potvrzením. Žádost o doložení lékařského potvrzení totiž podle soudu nelze považovat za požadavek, který by se vztahoval k právní sféře rodičů (zákonných zástupců) žáka. Práva a povinnosti upravené ve školském zákoně se vztahují primárně k osobě žáka, který je primárním subjektem právních vztahů a jehož práva a povinnosti školský zákon primárně upravuje. Je to primárně právě žák, jehož právo na vzdělání a povinnost školní docházky (čl. 33 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, uveř. pod č. 2/1993 Sb.) se realizuje prostřednictvím vzdělávání ve školských zařízeních a jehož práva a povinnosti jsou upraveny školským zákonem. To se mj. projevuje i tím, že podle § 22 odst. 1 školského zákona jsou to žáci a studenti, kdo má povinnost a) *řádně docházet do školy nebo školského zařízení a řádně se vzdělávat* a b) *dodržovat školní a vnitřní řád a předpisy a pokyny školy a školského zařízení k ochraně zdraví a bezpečnosti, s nimiž byli seznámeni*. Povinnosti a požadavky uložené zákonem (a zprostředkovaně i školním řádem) v souvislosti s plněním docházky do výuky a omlouváním nepřítomnosti tedy náleží nikoliv rodičům (zákonným zástupcům), ale vzdělávajícím se žákům a studentům.
7. Z uvedeného plyne, že samotná žádost o doložení lékařského potvrzení se nedotýká právní sféry zákonných zástupců, nýbrž směřuje výlučně vůči žákovi jako subjektu školských práv a povinností. Žalobcům sice byla adresovaná žádost o doložení lékařského potvrzení z důvodu nepřítomnosti jejich syna při výuce, avšak přitom vystupovali nikoliv jako nositelé vlastních veřejných subjektivních práv, ale jako právní zástupci nezletilého syna, jehož práva na vzdělání a právní sféry se tato žádost dotýkala. Žalobci nejsou v této situaci (na rozdíl od případu o němž rozhodoval Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 3. 5. 2023, čj. 43 A 63/2022-107) nositeli samostatných veřejných subjektivních práv, jejichž ochrany by se mohli domáhat před soudem, neboť vystupují jen jako právní zástupci žáka. Tento závěr dokládá asi nejlépe ta skutečnost, že v případě zletilých žáků a studentů (nadaných plnou způsobilostí k právnímu jednání) již plní povinnost omlouvat zameškané hodiny sami studenti, nikoliv jejich rodiče (zákonní zástupci).

8. Zjevný nedostatek aktivní věcné legitimace žalobce je podle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu důvodem pro odmítnutí žaloby (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 9. 2005, čj. 4 As 50/2004-59, č. 1043/2007 Sb. NSS). Jelikož soud dospěl k závěru, že žalobci v daném případě nemohli být *prima facie* postupem žalovaného jakkoliv zkráceni na svých vlastních subjektivních právech, rozhodl tak, že žalobu odmítl podle § 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s., neboť jde o žalobu podanou osobou k tomu zjevně neoprávněnou.
9. Navíc však dospěl soud k závěru, že žalobou by se nemohl meritorně zabývat ani v případě, pokud by byla podaná samotným žákem, tj. osobou jejíž právní sféry se může tvrzené uložení povinnosti dotýkat.
10. Projednatelností zásahové žaloby se zabýval rozšířený senát Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 11. 2017, čj. 7 As 155/2015-160, č. 3687/2018 Sb. NSS, v němž uvedl: „Pokud je zjevné a nepochybné, že jednání popsané v žalobě nemůže být vzhledem ke své povaze, povaze jeho původce či jiným okolnostem ‚zásahem‘ ve smyslu legislativní zkratky v § 84 s. ř. s. [správně § 82 s. ř. s. – pozn. soudu], i kdyby byla tvrzení žalobce pravdivá, musí být taková žaloba odmítnuta podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s., jelikož chybí podmínka řízení spočívající v přípustitelném (plausibilním) tvrzení nezákonného zásahu. [...] Je však třeba zdůraznit, že odmítnout žalobu z uvedeného důvodu lze jen tehdy, je-li nemožnost, aby v žalobě tvrzené jednání bylo nezákonným zásahem, zjevná a nepochybná. Soud zde bude přiblížet též k závěrům ustálené judikatury, která dále vysvětluje, které úkony veřejné správy nezákonným zásahem nejsou a nemohou být (např. jednotlivé procesní úkony správního orgánu, které směřují k vydání rozhodnutí a samy o sobě nepředstavují zásah do práv účastníka řízení – viz rozsudek ze dne 31. 7. 2006, č. j. 8 Aps 2/2006 - 95, shodně usnesení rozšířeného senátu ze dne 16. 11. 2016, č. j. 1 Afs 183/2014 - 55, bod 42).“ Soud má za to, že v dané věci jde právě o takový případ, kdy je na první pohled bez dalšího (*prima facie*) zřejmé, že tvrzené uložení povinnosti něco vykonat (doložit omluvenku lékařským potvrzením) nemůže být nezákonným zásahem ve smyslu § 82 s. ř. s., i kdyby se ukázalo, že žalobní tvrzení jsou pravdivá.
11. Soud v prvé řadě odkazuje na závěry vyslovené v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 5. 2023, čj. 3 As 325/2022-75, jehož obsah by měl být žalobcům znám, neboť byli účastníky daného řízení. Nejvyšší správní soud v tomto rozsudku (na rozdíl od rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 10. 11. 2022, čj. 30 A 81/2022-41, proti němuž směřovala kasační stížnost) připustil, že nezákonným zásahem do práv žáka může být i uvedení nesprávného údaje o neomluvených zameškaných hodinách na vysvědčení, které je v souladu s § 28 odst. 7 školského zákona veřejnou listinou. Žák (nikoliv však jeho zákonní zástupci) se může domáhat ochrany před takovým nezákonným zásahem, přičemž jeho žalobu nelze bez dalšího odmítnout pro absenci plausibilního tvrzení o nezákonném zásahu. Tyto závěry Nejvyššího správního soudu později aproboval i Ústavní soud, byť usnesením ze dne 11. 10. 2023, sp. zn. I. ÚS 2030/23, zamítl ústavní stížnost žalobců pro zjevnou neopodstatněnost.
12. V případě nesprávného uvedení neomluvených hodin na vysvědčení tedy má syn žalobců (v zastoupení zákonnými zástupci) možnost domáhat se ochrany svých práv u soudu podáním zásahové žaloby směřující proti takovému údaji na vysvědčení.
13. Soud má za to, že pouhá žádost (výzva), aby žalobci doložili omluvenku lékařským potvrzením praktického lékaře zjevně a nepochybně nemohla být nezákonným zásahem ve smyslu § 82 s. ř. s. Správní soudy poskytují ochranu podle § 82 s. ř. s. pouze proti zásahům do konkrétních subjektivních práv, tato ochrana nemůže být poskytnuta v případě pouhého

pocitu nejistoty či ohrožení (jakkoliv oprávněnému) z hrozícího postihu (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 3. 2005, čj. 2 Aps 1/2005-65, ze dne 27. 4. 2017, čj. 4 As 237/2015-46, ze dne 10. 11. 2023, čj. 4 As 77/2023-22, či ze dne 20. 10. 2023, čj. 3 As 205/2022-36). Zásahem do právní sféry žáka by se mohl stát teprve údaj o neomluvených zameškaných hodinách uvedený na vysvědčení, proti kterému by se syn žalobců mohl bránit zásahovou žalobou.

14. V této souvislosti také nelze přehlédnout obsah přípisů, jež žalovaný adresoval žalobcům. Neuložil žalobcům (ani jejich synovi) povinnost, jejíž splnění by bylo možné vynutit exekucí (výkonem rozhodnutí), nýbrž je jen *požádal* o doplnění omluvenky o lékařské potvrzení. Jinými slovy poučil je o povinnostech plynoucích ze školského zákona a ze školního řádu, jakož i o následcích nedoložení důvodu nepřítomnosti při výuce. Nesplnění této žádosti se materializuje teprve v podobě údaje o neomluvených zameškaných hodinách na vysvědčení. A teprve v této fázi, kdy se již údaj o neomluvených zameškaných hodinách nesporně materializuje v obsahu vysvědčení a může se dotknout právní sféry žáka (studenta), se lze domáhat ochrany u soudů ve správním soudnictví. Zásahová žaloba totiž není koncipována jako prostředek ochrany proti všem myslitelným (potencionálním) dílčím nezákonnostem, k nimž by mohlo dojít při postupu správních orgánů, ale primárně jako prostředek soudní ochrany pro ty případy, kdy zákon neskýtá osobě dotčené zásahem, pokynem či donucením správního orgánu žádný jiný prostředek právní ochrany (princip subsidiarity).
15. I kdyby tedy soud neodmítnul žalobu podle § 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s., musel by ji odmítnout podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s., jelikož chybí podmínka řízení spočívající v přípustitelném (plausibilním) tvrzení nezákonného zásahu.
16. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud v souladu s § 60 odst. 3 s. ř. s., podle nějž žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byl-li návrh odmítnut.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních právních předpisů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 29. července 2025

Mgr. Milan Procházka
předseda senátu